

КОРПОРАЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН

Одним з найбільш важливих загальносвітових процесів, що нині визначає перспективи розвитку людства, є глобалізація. Цей процес впливає як на розвиток сучасних правових систем світу в цілому, так і континентального права зокрема [1, с. 92]. Безпосереднім результатом цього всеохоплюючого процесу є виникнення і формування глобального громадянського суспільства, матеріальною основою існування якого виступає світовий ринок і єдина міжнародна економічна система [4, с. 18].

Сьогодні навряд чи знайдеться хоча б одна національна правова система, яка була б повністю відірвана від світового досвіду. Ще у ХІХ ст. видатний німецький правознавець Р. фон Ієрінг доречно зазначив, що правознавство принизить себе, якщо воно стане наукою національного права [5, с. VI]. Тому, не враховувати досвід, набутий в рамках різних правових сімей, сьогодні є рівноцінним відмові від наукових пошуків у їх істинному розумінні.

Сприйняття корпорації у світових правопорядках не співпадає. Серед фактичних причин такої неоднозначності називають те, що, по-перше, у більшості країн поняття корпорації не являється законодавчо закріпленим, а є присутнім тільки на доктринальному рівні; по-друге, термін «корпорація» має різне трактування в англосаксонській та континентальній системах права [3, с. 6]. Саме тому, для з'ясування питання про те, які юридичні особи слід вважати корпораціями, і, відповідно, учасники яких саме юридичних осіб набувають корпоративних прав, доцільно звернутися до етимології поняття «корпорації».

Перш за все, необхідно проаналізувати історію виникнення цих інститутів, звернутися до першоджерела цих термінів. Сучасне корпоративне право зародилося у Великій Британії, правові інститути якої були покладені в основу сучасного законодавства про корпоративне право в більшості країн світу. Прототипом сучасних юридичних осіб стали так звані «компанії». Згодом їх іменували корпораціями, оскільки для надання їм правового статусу необхідна була інкорпорація цих утворень шляхом реєстрації. Англійські корпорації виникли у зв'язку з бурхливим розвитком торгівлі та відсутністю належного банківського кредитування. В основу створення та класифікації компаній корпоративного типу було покладено критерій партнерства та наявності складочного капіталу. Сьогодні англійське корпоративне право включає досить широкий спектр правових інститутів. Це норми, що регулюють відносини створення, діяльності компаній, класифікацію компаній, їх правособ'єктність, порядок реорганізації, законодавство про цінні папери компанії, неплатоспроможність

та банкрутство компаній. За аналогією з національним правом корпоративне право Великої Британії – це право юридичних осіб [2, с. 91].

В американській правовій системі, яка також оперує терміном «корпорація», спостерігається тенденція щодо розширення поняття «підприємницька корпорація», включення до нього не лише акціонерних товариств.

Корпорації аналізуються за такими ознаками. По-перше, корпорація не є простою сумою індивідуумів. Вона є асоціацією, союзом осіб, тобто відповідним чином організованим колективом, воля якого визначається груповими інтересами індивідів, які входять до його складу, і який організаційно та майново діє зовні як єдине ціле від свого власного імені. По-друге, корпорація – це об'єднання не тільки людей, а й капіталів (у некомерційних корпораціях – внесків). По-третє, корпорація – це об'єднання людей для виконання будь-якої соціально корисної діяльності. Нарешті, четвертий момент, що отримав закріплення у визначенні корпорації, полягає в тому, що колективне утворення, організація стає корпорацією, якщо вона набуває статусу юридичної особи.

Отже, корпорації як узагальнююча категорії певної групи юридичних осіб є формою колективного об'єднання інтересів, зусиль, осіб і капіталів, які визнані юридичними особами і здійснюють певну соціально корисну діяльність.

Література

1. Кармазіна К. Механізм взаємодії джерел континентального права / К. Кармазіна // Право України. – 2008. – № 10. – С. 92–97.
2. Корпоративне право України : [підручник] / В.В. Луць, В.А. Васильєва, О.Р. Кібенко, І.В. Спасибо-Фатєєва та ін. ; за заг. ред. В.В. Луця – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 384 с.
3. Корпоративное право : учебник для студ. вузов, обучающихся по направлению «Юриспруденция» / [отв. ред. И. С. Шиткина]. – М. : Волтерс Клувер, 2007. – 648 с.
4. Мережко О.О. Теорія та принципи транснаціонального торгового права (lex mercatoria) : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.11 [Електронний ресурс] / О. О. Мережко. – К., 2002. – 388 с. – Режим доступу : <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/33381.html>.
5. Шапп Я. Основы гражданского права Германии : [учебник] / Я. Шапп. – М. : Изд-во БЕК, 1996. – 304 с.